

DREPTUL

LEGISLAȚIUNE — DOCTRINĂ — JURISPRUDENȚA — ECONOMIE POLITICĂ

DIRECTOR: C. G. DISSESCU

PRIM-REDACTOR: V. ATHANASOVICI

REDACTORI: PAUL NEGULESCU, DEM. NEGULESCU, AL. CERBAN, G. MEITANI, G. G. DANIELOPOLU, G. C. CRISTESCU.

ZIARUL APARE
JOLA ȘI DUMINECA

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA STRADA DOAMNEI, 20

REDACTOR-ADMINISTRATOR
B. P. RĂDULESCU

ABONAMENTELE

se fac pe an și pe jumătate de an
la 1 Ianuarie și 1 Iulie

Dela 1 Iulie până la 1 Sept. ziarul nu apare

GRIGORE G. PĂUCESCU

FONDATOR-PROPRIETAR

Un număr: 50 bani
Un număr vechiu 1 leu

COSTUL ABONAMENTULUI

Pe an, 40 lei; pe jumătate an, 20 lei

Studenții plătesc pe jumătate

Pentru străinătate se adaogă timbrul postal

S U M A R .

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ.— *Inalta Curte de casațiune și justiție, secțiuni-unite*: Ministerul de războiu cu căpitan Ștefănescu-Bărsescu. *Observațiune* de G. U.

Curtea de apel din București, secțiunea III: Wiliam Goldstein cu Iulius Bellak.

Curtea de apel din Craiova, camera de acuzare: George I. Catană cu Ministerul public.

Curtea de apel din Galați, secția I: Frații G. și P. Chelemen cu Lazăr Teodorescu și altul.

JURISPRUDENȚA ROMANA

INALTA CURTE DE CASAȚIUNE ȘI JUSTIȚIE SECȚIUNI-UNITE

Audiența din 30 Aprilie 1909

Președința d-lui N. Mandrea, președinte

Ministerul de războiu cu căpitan Ștefănescu-Bărsescu

OFICERILOR.— INFIRMITĂȚI.— PUNERE ÎN POZIȚIE DE REFORMĂ.— DACĂ ESTE IMPERIOS CERUT STAGIUL DE ȘASE LUNI ÎN DISPONIBILITATE.— ART. 16 ȘI 17 DIN LEGEA POZIȚIUNII OFICERILOR DIN 16 MAIU 1896.

OFICERILOR.— INFIRMITĂȚI.— REFORMARE.— DECIZIA CONSILIULUI DE REFORMĂ.— DACĂ E SUPUSĂ CENZUREI JUDECĂȚEI CIVILE SAU MILITARE.

1° Deși prin art. 17 din legea pozițiunii ofițerilor din 16 Maiu 1896, se dispune, între altele, că reforma pentru infirmități se pronunță în urma părerii comisiunii medicale înaintea căreia este trimis ofițerul după ce a împlinit șase luni de disponibilitate pentru caz de boală, totuș atunci când e vorba de o infirmitate, constatată în conformitate cu legea și care face pe ofițer impropriu serviciului militar, acesta poate fi de-a dreptul reformat, fără a mai fi nevoie ca să fie în prealabil pus în disponibilitate timp de șase luni.

2° Potrivit art. 22 din legea asupra pozițiunii ofițerilor, încheerea comisiunii medicale de reformă pentru infirmități cari fac pe ofițer impropriu pen-

tru serviciul militar, nu poate fi modificată, nici cenzurată pe nici o cale de judecată, nici militară, nici civilă.

Astfel că Ministerul de războiu care, pe baza deciziei comisiunii medicale de reformă, obține un decret regal pentru punerea în pozițiune de reformă a unui ofițer, nu comite nici un fapt ilicit, pe care, potrivit art. 998 codul civil, să se poată întemeia o acțiune în daune-interese.

No. 3.— Casată, în urma recursului făcut de Ministerul de războiu, deciziunea Curței de apel din Galați, sect. II, cu No. 221 din 1908, dată în procesul cu căpitan Ștefănescu-Bărsescu.

S'au ascultat: d-l avocat N. Vrăbiescu, în desvoltarea motivelor I și III de casare; d-l avocat Gr. Urlățeanu, în combateri.

Curtea, deliberând,
Asupra motivelor I și III de casare:

I. «Violarea art. 66 pr. civilă, art. 22 din legea poziției ofițerilor, și art. 68 și 70 din codul justiției militare, astfel cum au fost interpretate prin legea din 1906, precum și greșita aplicațiune a art. 998 codul civil.

«Conform art. 22 din legea poziției ofițerilor și legea prin care s'a modificat, în 1906, unele articole din codul justiției militare, încheerile consiliilor de reformă, în cazurile prevăzute de menționata lege din 1896, sub imperiul căreia căpitanul Procopie Ștefănescu-Bărsescu a fost pus în poziție de reformă pentru infirmitate incurabilă, fiind hotăriri definitive a unor instanțe de judecată militară, asemenea încheeri nu pot fi modificate și cenzurate pe nici o cale de judecată militară, nici civilă.

«Prin urmare, faptul Ministerului de războiu care, potrivit art. 21 din citata legă și pentru cazul prevăzut în alin. a de sub art. 16 și art. 14 din regulamentul legi, a trimis înaintea consiliului de reformă pe căpitanul intimat, și după ce a obținut o deciziune definitivă a aceluși consiliu, a solicitat, în executarea ei, Inaltul decret regal No. 3559 din 1901, pentru punerea ofițerului în poziție de reformă, nu poate constitui un fapt ilicit care să facă temeiul unei acțiuni în daune-interese, potrivit art. 998 Codul civil. Deci acțiunea care face obiectul procesului, trebuia a fi respinsă ca inadmisibilă, fiind lipsită de bază legală».

III. «Greșita interpretare a art. 17 din legea poziției ofițerilor și a art. 21 din regulamentul legii. Violarea art. 1201 codul civil și exces de putere.

«Curtea interpretează greșit art. 17 din citata lege, când pretinde că încheerile comisiunilor medicale de reformă, în cazul prevăzut de art. 16 alin. a, n'ar fi hotăriri a unor instanțe de judecată specială, ca și acele ale consiliilor de reformă, în cazurile prevăzute în alin. a și c de sub același articol.

«Contrariul rezultă atât din textul și înțelesul art. 17 din lege, cât și din dispozițiunile art. 21 din regulament, căci în toate cazurile, consiliile de reformă sunt investite cu puterea de a pronunța verdicte definitive și executări asupra cazurilor trimise în examinarea și judecata lor.

«Astfel fiind, Curtea nesocorește și autoritatea lucrului judecat, nerezultând din încheerea consiliului de reformă instituită pentru cazul căpitanului Procopie Ștefănescu-Bărsescu, când iudecă acum din nou acest caz. Mai comite și un evident exces de putere, când apreciază însuși, fără competență, și decide fără vre-o expertiză sau altă probă legală că intimatul n'a suferit în 1901 și nu săferă de maladia incurabilă din a cărei cauză a fost reformat, și că acea maladie n'ar fi constituit o infirmitate în sensul legii poziției ofițerilor».

Având în vedere că prin deciziunea adusă în recurs, Curtea de apel din Galați secția III, după ce, prin încheierea cu No. 1718 din 12 Iunie 1908, respinge incidentul de necompetență a instanțelor judecătorești ordinare, invocat de Stat, de a cercetă modul cum a fost dată deciziunea comisiunii medicale de reformă și de a critica legalitatea înaltului decret regal No. 3589 din 13 Noembrie 1901, întemeiat pe acea decizie, prin care a fost reformat căpitanul Procopie Bărsescu, condamnă pe Ministerul de resbel a plăti numitului căpitan suma de 15.000 lei daune, ce ar fi isvorât din faptul că Ministerul de resbel, în loc d'a-i acorda concediu, apoi d'a-l pune în disponibilitate pentru concediu de boală, nesocotind prescripțiunile art. 10 și 17 din legea pozițiunii ofițerilor din 1896 și art. 14 și 17 din regulamentul acestei legi, a trimis în mod regulat pe numitul căpitan, intimatul în recurs, înaintea unei comisiuni medicale de reformă, și a fost reformat ;

Având în vedere că deși intimatul în recurs, căpitanul Procopie Bărsescu, prin apărătorul său, atât la Curtea de apel cât și astăzi în instanță, a declarat că nu pune în discuțiune nici regularitatea compunerii comisiunii medicale de reformă, nici legalitatea deciziunii dată de această comisiune sau efectele deciziunii, ci reclamă numai contra modului neregulat cum a fost trimis de Minister înaintea comisiunii medicale de reformă, și pe această neregularitate își fondează acțiunea în despăgubire contra ministerului, totuși întrucât Ministerul de războiu a invocat incompetența instanțelor civile d'a cenzură hotărârile definitive ale comisiunii medicale de reformă, în scop de a stabili că acțiunea în daune îndreptată în contra sa este lipsită de bază legală, această înaltă Curte are a se pronunța asupra cesțiunei de incompetență invocată și respinsă de Curtea de apel, cesțiune ce face obiectul motivelor de casare trimise în judecata secți-

unilor-unite, în cari de altminteralea este coprinsă și cesțiunea regularității trimiterei intimatului în recurs de către Minister înaintea comisiunii medicale de reformă ;

Considerând că, dacă prin art. 17 din legea asupra pozițiunii ofițerilor din 16 Maiu 1896, aplicabilă în speță, se dispune că reforma pentru infirmități se pronunță prin decret regal, în urma părerei unei comisiuni medicale înainte căreia este trimis ofițerul, după ce a împlinit 6 luni de disponibilitate pentru caz de boală, de aci nu rezultă însă pentru ofițer dreptul și pentru Minister obligația că, și în caz de infirmitate constatată în conformitate cu legea, care face pe ofițer impropriu serviciului militar, ofițerul să fie în prealabil pus în disponibilitate pentru caz de boală și numai după ce a împlinit 6 luni de disponibilitate să fie trimis înaintea comisiunii medicale de reformă, întrucât art. 16 din aceeași lege prevede că poate fi reformat pentru infirmități care-l fac impropriu serviciului militar, nu numai ofițerul în disponibilitate pentru caz de boală, dar și cel în activitate ;

Că, a mărgini înțelesul cuvântului infirmitate la lipsa unui membru al corpului, singurul caz în care Curtea de apel recunoaște Ministerului de războiu dreptul de a trimite pe ofițerul în activitate înaintea comisiunii medicale de reformă, este a nesocoti înțelesul cu care legiuitorul întrebuițează în lege cuvântul «infirmitate», înțeles generic care însemnează orice leziune organică de natură a face pe ofițer impropriu serviciului militar ;

Considerând că conform art. 22 din zisa lege asupra pozițiunii ofițerilor, încheierea comisiunii medicale de reformă pentru infirmități care fac pe ofițer impropriu serviciului militar nu poate fi modificată, deci nici cenzurată pe nici o cale de judecată, nici militară nici civilă ;

Considerând că de aci rezultă că faptul Ministerului de războiu, care potrivit art. 16 și 17 din sus zisa lege a trimis pe ofițer înaintea comisiunii medicale de reformă și după ce a obținut o deciziune definitivă a acestei comisiuni, constatatoare că din cauza infirmităților ofițerul este impropriu serviciului militar, a solicitat în executarea acestei deciziuni înaltul decret regal de punerea ofițerului în pozițiune de reformă, nu poate constitui un fapt ilicit, pe care potrivit art. 998 c. civil să se poată întemeia o acțiune în daune-interese ;

Considerând dar că din aceste puncte de vedere, acțiunea în daune intentată de intimat în contra Ministerului de războiu fiind inadmisibilă, deciziunea Curții de fond, prin care s'a admis această acțiune este lipsită de bază legală, și ca atare urmează a fi casată, fără a mai fi necesitate a se mai discuta și celelalte motive de casare.

Pentru aceste motive, casează.

Observațiune.— Iată o deciziune, chemată a face senzație în lumea militară, cu atât mai mult că este dată de secțiunile unite ale Curții de casațiune. Cu o singură trăsătură de condeiu, înalta Curte desființează cea mai

echitabilă, cea mai naturală garanție, ce legea poziției ofițerilor a voit să dea unui ofițer bolnav, ca să nu-și piardă gradul în mod greșit și precipitat.

În adevăr, legea poziției ofițerilor prevede că ofițerului care se îmbolnăvește, așa că nu mai poate face serviciul, să i se dea mai întâiu un concediu de șase luni, cu leaful întreagă și accesoriile, art. 10 legea poziției ofițerilor; apoi dacă nu s'a însănătoșit, să fie trecut în disponibilitate, — adică concediu, cu leaful jumătate, — pe alte șase luni, și numai la expirare, dacă nu reia serviciul, o comisiune medicală constată dacă suferă de boală incurabilă și este reformat (art. 17 legea poziției ofițerilor).

Aceste dispozițiuni sunt așa de naturale încât nici nu se putea concepe o lege chemată să garanteze pozițiunea ofițerilor și să nu se ia această măsură de garanție pentru ofițer atunci când este vorba de pierderea gradului său, care este preproprietea lui (art. 1 leg. poz. of.).

A-l lăsa pur și simplu expus unei opinii medicale, fără un timp oarecare de încercare, de controlare a diagnosticului pus, era imposibil; știința medicală este încă așa de nesigură, diagnosticarea boalelor interne așa de puțin precisă, s'au văzut de atâtea ori bolnavi condamnați la moarte scăpând și trăind ani îndelungați, s'au văzut chiar militari reformați de o comisiune medicală ca incurabili, declarați sănătoși de aceeași comisiune medicală peste o lună — cazul colonelului Gr. Petrescu — încât acest termen de un an dat de lege ofițerului pentru a încerca reînsănătoșirea lui, se impunea și a fost menținut în legea poziției ofițerilor, în toate modificările cari s'au succedat dela 1886 până azi.

Că acesta este spiritul legii, o arată discuțiunea urmată în Senat între general Lahovary, general Budișteanu și d-l Dim. Sturdza, unde toți de acord, cu ocaziunea unei modificări a legii poziției ofițerilor, dau această interpretare textelor legii.

Inalta Curte însă hotărăște: «Nu este un drept pentru ofițer și o obligațiune pentru Minister, ca în caz de infirmitate ofițerul să fie mai întâiu pus în disponibilitate și apoi trimis la reformă». Garanția termenului de care vorbeam mai sus este, după Inalta Curte, un simplu desiderat al legii, de care Ministrul poate uza sau nu, după cum va găsi cu cale.

Speța cu ocazia căreia Inalta Curte dă această deciziune este tipică.

Căpitanul Bărsescu îmbolnăvindu-se, i se dă de spitalul militar un concediu de trei luni pentru boală, Ministerul, în loc de a-l aproba, trimite pe ofițer în fața comisiunii medicale de reformă, și este reformat ca incurabil. Puțin în urmă, ofițerul însănătoșindu-se, cere a fi rechemat în armată; i se refuză pe motiv că legea nu prevede cazul. Exasperat, chiamă Ministerul în judecată, cerând daune pentru paguba morală și materială suferită prin darea lui intempestivă afară din armată la 39 ani, fără a se fi respectat legea care acordă un an de încercare.

Inalta Curte, în secțiuni-unite, casând deciziunea Curței de apel din București și Curței de apel din Galați, cari admiseseră acțiunea, respinge cererea ofițerului.

Care este textul de lege sau argumentul juridic care a făcut pe Inalta Curte să dea această deciziune, care jignește sentimentul de echitate al fierărnia?

Argumentul juridic este: Ministerul nu are obligațiunea a acorda concediul de un an, ci numai facultatea de a-l da, deci ofițerul nu se poate plânge de neexecutarea unei facultăți.

Așa ar fi, dacă acest argument s'ar baza pe un text de lege, dar textul invocat (art. 17) spune tocmai contrariul. Pentru a-și explica interpretarea, Inalta Curte invoacă art. 16, care, după dânsa, ar permite reformarea nu numai a ofițerilor din disponibilitate, ci și a ofițerilor din activitate. Or, acest articol arată numai cari sunt cazurile de reformă: boală, greșeli contra onoarei și incapacitate; iar articolele următoare, luând fiecare caz în parte, arată în ce condițiuni se face reforma în fiecare caz. Art. 17 cazul boalei; art. 18—22 cazul greșelilor grave; art. 23 al incapacității.

Argumentul Inaltei Curți lipsește dar de baza juridică, textul legii contrazice hotărîrea sa, căci el este categoric:

«Reforma pentru infirmități se pronunță prin decret regal, în urma părerii unei comisiuni medicale, în fața căreia este trimis ofițerul, după ce a implinit șase luni de disponibilitate pentru concediu de boală».

Cât despre cel de al doilea argument invocat de Inalta Curte (art. 22 din lege), el nu se raportează la deciziunea comisiunii medicale, ci la «verdictul consiliului de reformă», care acela nu poate niciodată fi modificat, adică privește al doilea caz de reformă: greșelile grave contra onoarei. În tot cazul, aci nu era vorba de modificarea deciziunii medicale, ci de anul de încercare la care ofițerul are drept.

Iată de ce deciziunea Inaltei Curței, deși dată în secțiuni-unite, nu ne mulțumește și deși poate va produce oarecare senzațiune în lumea militară, luându-se, după cum am arătat, garanția acordată de lege, nu trebuie însă să o neliniștească, căci tot ce nu se reazimă pe principii de dreptate absolută sau pe texte de lege irefragabile, nu durează chiar când sunt deciziuni ale Inaltei Curți:

G. U.

CURTEA DE APEL DIN BUCUREȘTI

SECȚIUNEA III

Audiența dela 5 Martie 1909

Președinta d-lui N. Budișteanu, președinte

Viliam Goldstein cu Iulius Bellak

COMPETENȚĂ.— AFACERI TRECUTE ÎN COMPETENȚA JUDECĂTORILOR DE OCOALE RĂMASE A FI JUDECATATE DE TRIBUNAL.— REGULILE CĂRORA ARE A FI SUPUSĂ OPOZIȚIA.— SUPRIMAREA ACESTUI DREPT PENTRU LITIGIILE CARI DEPĂȘESC SUMA DE 300 LEL.— ART. 27, 95 ȘI 122 DIN NOUA LEGE A JUDECĂTORILOR DE OCOALE.

Potrivit dispozițiunilor din noua lege a judecărilor de ocol, a facerile cari au rămas în mod excep-

țional și în interesul exclusiv al unei bune administrațiuni a justiției tot în competența tribunalului înaintea căruia erau pendinte la promulgarea numitei legi, au a se judeca după regulile de procedură stabilite pentru afacerile intrate în competența judecătoriei.

Astfel, prin art. 95 din legea judecătoriilor, prevăzându-se dreptul de opoziție numai pentru afacerile judecate în ultimă instanță, urmează că aceste litigii rămase în mod excepțional în competența tribunalului, vor fi judecate fără drept de opoziție.

Nr. 12.— Wiliam Goldstein a făcut apel contra sentinței tribunalului comercial Ilfov, No. 2000 din 1908, dată în proces cu firma I. Bellak.

S'au ascultat : d-l avocat G. Tașcă, în desvoltarea motivelor de apel; d-l avocat I. Drăgușan, în combateri.

Curtea,

Având în vedere apelul făcut de Wiliam Goldstein în contra sentinței cu No. 2000 din 1908 a tribunalului Ilfov secția comercială, prin care tribunalul admite incidentul ridicat de firma Julius Bellak și respinge ca inadmisibilă opozițiunea făcută de Wiliam Goldstein în contra sentinței cu No. 696 din 1908;

Asupra incidentului ridicat de intimata firmă Julius Bellak, prin avocatul său d-l Drăgușeanu de a se respinge ca nefondat apelul făcut de Wiliam Goldstein în contra sentinței cu No. 2000 din 1908, a tribunalului Ilfov secția comercială, întrucât conform art. 122 și 27 din legea judecătoriilor de ocoale, sentința tribunalului dată în lipsa lui Wiliam Goldstein nu eră susceptibilă de apel;

Având în vedere că prin acțiunea de față se cere plata sumei de 2566 lei și 59 bani, acțiune deși intentată la 28 Aprilie 1908, însă s'a judecat și admis de tribunal în ziua de 12 Iunie 1908, în lipsa lui Wiliam Goldstein, adică sub noua lege a judecătoriilor de ocoale;

Având în vedere că prin dispozițiunile sale transitorii, legea judecătoriilor de ocoale, ocupându-se de afacerile aflate pendinte în judecata tribunalelor la promulgarea ei, dispune că vor fi judecate înainte «după regulile de procedură stabilite prin lege»;

Că printre aceste reguli sunt și acelea de competență și acelea de reformare și retractare ale hotărârilor; că aceasta reese și din alcătuirea art. 95 din lege care figurează în partea III-a a legii, titlu III, ce se ocupă de căile de atac a hotărârilor;

Având în vedere că legea judecătoriilor de ocoale prin art. 95, recunoaște dreptul de opoziție la cărțile de judecată date în ultima instanță;

Că noua lege înțelegând a impune afacerilor rămase în judecată excepțional și în interesul exclusiv al unei bune administrațiuni a justiției aceleași reguli de procedură ca și pentru afacerile intrate la judecatorie după promulgarea ei, le presupune aplicabile și această măsură a art. 95;

Considerând că întrucât quantumul sumei reclamate, care face obiectul procesului de față, este de 2566 lei; că sentința dată de tribunal sub No. 696 din 1908, ca judecatorie de ocol, este cu privire la quantumul unei sume superioară cifrei de 3000 lei, care conform art. 27 din lege, stabilește competența exclusivă a judecătoriei de ocol în materie personală și mobilă, astfel că drept de opoziție nu există, întrucât la acest litigiu prin art. 27 se recunoaște dreptul de apel;

Că, deși acțiunea este introdusă la 28 Aprilie 1908, însă la data promulgării legii judecătoriilor de ocoale «1 Maiu 1908», se află încă în judecata tribunalului;

Că prin urmare sentința dată de tribunal prin care se respinge opoziția lui Wiliam Goldstein ca inadmisibilă, este întemeiată fiind dată cu paza formelor și aplicarea regulilor de procedură prescrise prin art. 95 și 122 din lege, astfel că apelul nefiind fondat urmează a se respinge.

Semnați: N. Budișteanu, C. Sărățeanu, D. Florescu.

Opiniune

Asupra incidentului ridicat de intimata firmă Julius Bellak;

Având în vedere că legiuitorul din 1 Maiu 1908, prin art. 27 a modificat competența civilă și a dat în căderea judecătorei de ocol cu apel la tribunal, cererile în materie personală și mobilă până la valoarea de 3000 lei inclusiv, capital și procente;

Având în vedere că la această regulă nouă de competență, legiuitorul prin art. 122 a făcut o excepțiune pentru procesele pendinte înaintea tribunalului, în sensul că le-a lăsat în competența acestor instanțe cu adăogirea numai: «însă după regulile de procedură stabilite prin legea de față»;

Având în vedere că legea dispunând astfel, a înțeles prin aceasta că procesele pendinte înaintea tribunalelor, să-și urmeze cursul regulat înainte, fără vre-o știrbire a principiului celor două grade de jurisdicție și a căilor de retractare anterioare, pentru că astfel s'ar aduce atingere principiului drepturilor câștigate, principiu respectat de legiuitorul cel nou, cum dovedește și art. 121;

Că deși legile de procedură și competență cum este și legea de față, sunt prin natura lor retroactive, în sensul că se aplică și la fapte anterioare, efectul retroactivității lor, însă, nu poate să fie eliminat și întins și la procesele în curs, pentru că în privința acestora părțile au uzat de facultățile ce aveau dela legea existentă și au angajat în mod regulat judecata și găsindu-se într-o asemenea situație au drept dobândit la instanță și la gradele de jurisdicție și căile de reformare ce le conferea legea cea veche sub imperiul căreia se aflau (Baudry et M. Haugues Fourcade, vol. I, pag. 12, No. 176);

Că, deși legiuitorul a întrebuițat în art. 122 termenii «însă după regulile de procedură stabilite prin legea de față», prin aceasta nu a înțeles întru nimic a se depărta dela aceste principii și a ridică proceselor pendinte vechile căi de reformare, pentru că termenii astfel cum sunt întrebuițati se referă nu la regulile privitoare la exercițiul unor drepturi, cum este și cel de opoziție și de apel care țin mai mult de fondul dreptului, ci la formele de procedură care, este știut lucru, că sunt guvernate în mod absolut de legea cea nouă;

Că a căută să se dea acestor termeni un înțeles prea larg în sensul că s'ar referi la toate dispozițiile noii legi și prin urmare și la căile de retractare și de reformare, s'ar ajunge la o soluțiune cu totul contrarie principiului celor două grade de jurisdicție, principiu consacrat prin art. 27 și următorii și anume la aceea că procesele pendinte s'ar găsi într-o situațiune mai rea pentru că nu ar avea decât un singur grad de jurisdicție, tribunalul care ar judeca atât în primă, cât și în ultimă instanță, lucru ce de sigur nu a fost în mintea legiuitorului;

Considerând că din cele expuse rezultând în mod evident că legiuitorul cel nou n'a înțeles să aducă prin acei termeni vre-o știrbire căilor de atac, fie la prima instanță, fie în apel, proceselor pendinte, incidentul ridicat de intimată este nefondat și urmează a se respinge ca atare.

Pentru aceste motive, suntem de părere a se respinge apelul.

Semnați: St. Mladoveanu, N. Procopescu.

CURTEA DE APEL DIN CRAIOVA

CAMERA DE ACUZARE

Audiența dela 17 Iulie 1908

Președința d-lui C. Vălimărescu, președinte

George I. Catana cu Ministerul public

CAMERA DE ACUZARE.—MANDAT DE DEPUINERE.—APEL CONTRA JURNALULUI DE CONFIRMARE.—RESPINGERE.—ART. 117 ȘI 127 PR. PENALĂ.

Când faptul imputat prevenitului este destul de grav și camera de acuzare găsește că deținerea este necesară în interesul instrucțiunii, mandatul de arestare urmează a fi menținut, fără ca prevenitul să mai fie citat și ascultat în apelul său.

Camera de acuzare,

Având în vedere apelul făcut de prevenitul George P. Catana, contra jurnalului tribunalului Dolj, secția I, No. 4791 din 1908, prin care s'a confirmat mandatul de arestare cu No. 2207 din 1908, emis contră-i de d-l jude-instructor al cab. II, pentru faptul dela art. 225 și 234 alin. ultim din codul penal;

Având în vedere actele cauzei și concluziunile d-lui procuror general;

Considerând că faptul ce se impută numitului prevenit este destul de grav, și camera, apreciind, găsește că deținerea este necesară în interesul instrucțiunii, care abia este la început, și în asemenea caz apelul său urmează a se respinge ca nefondat.

Pentru aceste motive, de acord cu d-l procuror general, în majoritate, respinge apelul.

Semnați: C. Vălimărescu, C. Marinescu.

Opiniune

Noi, consilier Ioan Sinescu,

Văzând apelul făcut de prevenitul George P. Catană, contra jurnalului tribunalului Dolj, secția I, No. 4791 din 1908;

În vedere că, în speță, este în discuție menținerea sau nementinerea unui mandat de arestare, emis de judele-instructor în cursul instrucțiunii și mai înainte ca aflarea să se fi trimis înaintea instanței de fond;

Că, astfel, cazul intră în prevederile art. 117 și 127 din pr. criminală;

În vedere că art. 117 aci citat prevede că liberarea provizorie se va putea cere, în orice materie și în orice stare a procesului, instanței dinaintea căreia este pendinte, și instanța va cerceta cererea, ascultând pe ministerul public și pe inculpat; iar art. 127 prescrie că hotărîrea dată în această materie de judele-instructor e supusă apelului la camera de acuzare, și acea dată de tribunal, după terminarea instrucțiunii și pe când procesul e pendinte înaintea sa, e supusă apelului la Curtea de apel;

În vedere că această dispozițiune, de a se ascultă în această materie atât ministerul public cât și inculpatul, urmează să se aplice la toate instanțele, inclusiv cu cele de apel, fiindcă legea nu edictează o regulă pentru unele și altă regulă pentru altele, ci din contră aceeași idee a predominat pe legiuitor, atât înaintea primei instanțe, cât și înaintea instanței de apel, adică ideea de a lua cât mai serioase măsuri de gerantarea libertății individuale, idee care reese și din art. 97 și 119 din aceeași lege, care de asemenea prescrie ascultarea inculpatului de către tribunal, ordecâteori este vorba de confirmarea mandatului de arestare; iar singurul caz în care legea deroagă dela acest principiu, este cazul prevăzut de art. 227 pr. criminală, când camera de acuzare, după terminarea instrucțiunii unei crime, decide trimiterea autorului crimei în judecata Curții cu jurați, și atunci legea dispune ca camera de acuzare să ordone din oficiu arestarea acuzatului.

Pentru aceste motive, sunt de părere că nu se poate da o deciziune asupra menținerii sau nementinerei mandatului de arestare emis de judele-instructor în cazul ce ne preocupă, decât după ce va fi citat și ascultat și prevenitul.

Semnat, I. Sinescu.

CURTEA DE APEL DIN GALAȚI

SECȚIUNEA I.

Audiența dela 5 Iunie 1909

Președința d-lui M. A. Beștelei, președinte

Frații G. și P. Chelemen cu Lazăr Teodorescu și altul

ARENDARE.—CONTRACT DE.—ÎNVESTIRE CU FORMULA EXECUTORIE.—ORDONANȚA DE EVACUARE.—NEEXECUTARE.—DACĂ CONSTITUE O RENUNȚARE.

ARENDARE.—CONDIȚIE REZOLUTORIE.—ÎNFIINȚARE DE SECUESTRU ASIGURĂTOR.—ÎNGĂDUINȚA DE PLATA ARENDEI.—DACĂ CONSTITUE O RENUNȚARE LA PACTUL COMISORIU.—ART. 2 LEGEA PROPRIETARILOR.—ART. 1020, 1021, 1429 CODUL CIVIL.

1° Faptul că arendașul principal, care, potrivit art. 2 din legea proprietarilor, a obținut, pe baza contractului de subarendare autentic și investit cu formulă executorie, fără citarea părților, o ordonanță de evacuare, nu execută acea ordonanță, nu poate fi considerat ca o renunțare la executare, ce ar putea să atragă neexistența acelei ordonanțe.

2° Imprejurarea că proprietarul sau arendașul principal, în loc de a cere executarea condițiunii rezolutorii expresă dintr'un contract, a cerut înființarea unui sequestru asigurător pentru plata arenzei datorite, nu poate fi considerată ca o renunțare la condiția rezolutorie.

3° Renunțările fiind de drept strict, simpla îngăduință a proprietarului față de arendaș sau a arendașului principal față de subarendaș, de a-i plăti arenda cu câteva zile în urma termenului stipulat în contract, nu poate constitui o renunțare la clauza pactului comisoriu prevăzută în contract.

No. 114. — S'au prezentat apelanții, asistați de d-nii avocați M. G. Orleanu și Ilie Călcăiurescu; intervenientul, prin d-nii avocați C. G. Dissescu și G. N. Caranfil; și intimatul, prin d-l avocat Leonte Moldoveanu.

Curtea,

Având în vedere că apelanții, frații G. și P. Chelemen, își intemeiază apelul lor pe următoarele motive:

1° Că intimatul Lazăr Teodorescu a renunțat în mod tacit la condiția rezolutorie expresă ce eră înscrisă în contractul de subarendare, prin faptul că venind la scadență câștiul de 20 August 1908, în loc să uzeze de această clauză, cere și obține aplicarea sechestrului asigurător pentru plata arenzei; apoi, cere și rezilierea contractului și expulzarea lor de pe moșie, lucru ce se încuviințează de tribunalul Brăila, prin ordonanța prezidențială No. 246 din 28 August 1908; dar intimatul nu se folosește nici de sechestrul asigurător, nici de această ordonanță, și primește câștiul la 10 Septembrie 1908, neprevalându-se de condițiunea rezolutorie nici dânsul și nici proprietarii, cari primesc câștiul de asemenea cu întârziere; că, prin aceasta, contractul vechiu ar fi încetat și a luat naștere un nou contract, sub condițiunile cari în localitate au loc, de obicei arenzile și chiriiile fără termen, cu puțință pentru părți de a-i pune capăt prin congediul dat după obiceiul locului;

2° Că, chiar de s'ar presupune că contractul vechiu a rămas în ființă, acest contract urmează să se execute fără condițiune rezolutorie expresă, la aplicațiunea căreia s'ar fi renunțat prin primirea câștiului peste termen, întrucât s'a primit fără nici o rezervă și nici n'au fost deșteptați printr'o somațiune că pe viitor are să uzeze de zisa condițiune.

În ce privește primul motiv:

Având în vedere că este adevărat că, apelanții neplătind la timp câștiul de 20 August 1908, intimatul Lazăr Teodorescu a cerut mai întâiu înființarea unui sechestrul asigurător pe averea lor și apoi imediat a cerut și obținut ordonanța prezidențială No. 246 din 28 August 1908 pentru rezilierea contractului și evacuarea moșiei, de care ordonanță însă n'a mai uzat, de oarece la 31 August 1908 și-a primit, prin bancherul Elie S. Tetenes, câștiul de 20 August 1908, după cum rezultă din chitanța aflată la dosar, obligându-se a cere ridicarea sechestrului și lăsând ca arendașii să continue exploatarea moșiei înainte;

Având în vedere că acea ordonanță de evacuare fiind obținută fără participarea arendașilor, căci a fost dată conform art. 2 din legea proprietarilor, fără citarea părților, numai după cererea arendașului principal, care exercită drepturile proprietarilor pe baza contractului de subarendare și investit cu formula executorie, dânsul eră în drept

să renunțe la executarea acelei ordonanțe, fără să fi fost nevoie de consimțământul subarendașilor, contra cărora eră dată, întrucât dânsii n'au fost chemați și nici n'au luat parte la darea ei;

Că, prin o asemenea renunțare, zisa ordonanță se consideră ca neexistentă și contractul de subarendă, la care se referă, a rămas să-și producă efectele sale prin voința părții, care singură a luat parte la rezilierea lui, reziliere de care n'a mai voit să uzeze; așa că nu poate fi vorba de un contract, după cum pretind apelanții;

Că, a se admite aceasta, ar fi să se atribue intimatului o intențiune pe care n'a putut s'o aibă niciodată, fiind inadmisibil a se crede că el, care aveă luată moșia în aceleași condițiuni în care o subarendase apelanților, să favorizeze pe subarendași, iar el să rămână la discreția proprietarilor, cari ar fi putut să uzeze de clauza rezolutorie contra sa prin neplata câștiurilor arende la termene, expunându-l astfel la daune către subarendașii săi;

Că, alegațiunea făcută de apelanți că nici proprietarii nu s'au prevalat de această clauză, primind acelaș câștiu după expirarea termenului ce-l aveau cu arendașul principal, este neexactă în fapt, căci din însăși scrisorile de cari s'au servit apelanții, rezultă că câștiul s'a plătit la timp proprietarilor. În adevăr, după renunțarea arendașului Teodorescu la executarea ordonanței de rezilierea contractului de subarendare și evacuarea moșiei, apelanții plătesc direct proprietarilor, la 1 Septembrie 1908, prin bancherul Tetenes, din Brăila, cea mai mare parte din câștiul datorit și numai un rest de 11.150 lei, partea unuia dintre coproprietari au plătit-o la 10 Sespembrie 1908, adică cu o întârziere de 10 zile peste termenul de 1 Septembrie, fixat prin contractul principal, așa că îngăduința unuia dintre coproprietari nu poate aveă nici o influență asupra celorlalți coproprietari;

Având în vedere că, nici împrejurarea că intimatul, în loc să uzeze de condițiunea rezolutorie expresă din contract, a pus sechestrul asigurător pentru plata arenzei datorite, nu poate fi considerată ca o renunțare la acea condițiune. În adevăr, nimic nu se opune ca creditorul să ia toate măsurile spre a-și asigura plata creanței sale, și tocmai prin aceste măsuri Teodorescu și-a manifestat constanta sa intențiune de a nu renunța la rezoluțiunea expresă din contractul de subarendare;

Că, așa fiind, primul motiv este neintemeiat.

În ce privește al doilea motiv:

Având în vedere că, după cele expuse prin considerentele de mai sus, rămâne stabilit că, prin faptul că intimatul Lazăr Teodorescu a primit câștiul de 20 August 1908 cu oarecare întârziere, n'a înțeles să renunțe la clauza rezolutorie expresă din contract;

În adevăr, pentru ca un arendaș să fie autorizat să creadă că proprietarul a renunțat la o asemenea clauză, trebuie să aibă motive serioase din care să deducă această renunțare. Renunțările sunt de drept strict și nu se pot

deduce din o simplă îngăduință de câteva zile, o singură dată și numai în urma asigurărilor ce i se dăduse de casa Tetenes, care luase asupra sa obligațiunea de a plăti acel câștiu, că Teodorescu a înțeles a renunța pentru totdeauna la clauza pactului comisoriu expres prevăzut în contractul de subarendare;

Că nici una din părți n'a înțeles că se renunțase la clauza pactului comisoriu din contract, aceasta rezultă și din împrejurarea că, pe când la câștiul de August 1908, apelanții oferiseră lui Teodorescu destule garanții prin recolta ce aveau pe moșie și prin bancherul Tetenes, la câștiul de 12 Martie 1909, nu numai că nu oferă lui Teodorescu nici o modalitate cum îi vor plăti câștiul, ci din contra, se supun și părăsesc de fapt imobilul, fără nici o obiecțiune, după cum se constată din procesul-verbal încheiat de portărelul tribunalului Brăila în ziua de 18 Martie 1909;

Având în vedere că oferta de plata câștiului, făcută acum înaintea Curței de A. A. Ardavani pentru apelanți, este tardivă;

Că, așa fiind, și acest motiv este neintemeiat și în baza art. 1429 alin II, combinat cu art. 1020 și 1021 din codul civil, urmează a se respinge apelul lui G. și P. Chelemen în această privință, menținându-se rezilierea și evacuarea admisă prin ordonanța apelată;

Având în vedere că intimatul Lazăr Teodorescu a mai cerut la prima instanță și s'a admis, cu titlu de daune, suma de 36.250 lei, arenda pe șase luni, timpul necesar pentru o nouă rearendare;

Având în vedere că este necontestat că, imediat după ce s'a pronunțat rezilierea și s'a executat în mod provizoriu ordonanța prezidențială dată pentru evacuarea moșiei, intimatul a subarendat zisa moșie lui Iani M. Bociari, care a plătit câștiul arendei pe arătatul timp prin anticipație;

Că, față cu această împrejurare, daunele pretinse de numitul intimat sunt nejustificate, și ca atare cată a se respinge; deci asupra acestui punct apelul este neintemeiat și prin urmare cată a fi admis, în parte, apărându-se apelanții de plata arătatei sume.

În ce privește intervențiunea făcută de Iani M. Bociari, noul subarendăș:

Având în vedere că acesta tinde, prin intervențiunea sa, a se menține rezilierea și evacuarea moșiei, admisă prin ordonanța apelată;

Având în vedere că, întrucât apelul făcut de foștii subarendăși s'a găsit neintemeiat asupra acestui punct, zisa intervențiune este fără interes și ca atare cată a fi respinsă.

Văzând că apelanții au dobândit în parte câștig de cauză în care caz cheltuelile de judecată cerute de părți cată a se compensa;

Văzând, în același timp, că A. A. Ardavani a depus la Curte suma de 36.250 lei, spre a servi la plata câștiului

datorit de apelanți, în mod condițional, adică numai pentru cazul când se va găsi că apelanții sunt încă în termen să facă această plată, în care caz zisa sumă să se adjudece intimatului Lazăr Teodorescu, și cum Curtea a găsit că această ofertă de plată este tardivă, urmează ca arătata sumă să se restituie depunătorului.

Pentru aceste motive, admite în parte apelul făcut de G. Chelemen și P. Chelemen, etc.

Semnați: M. A. Beștelei, D. Buzdugan, Em. Stroici.

Opiniune

Susținem noi, în divergență cu părerea Onoratei majorități:

1° Că, contractul de sublocațiune intervenit între Lazăr Teodorescu și frații Chelemen, autentificat de tribunalul Roman la No. 1010 din 1906, și pe baza căruia s'a dat ordonanța de evacuare No. 71 din Martie a. c., atacată azi cu apel, eră reziliat cu mult timp înainte de darea acestei ordonanțe; și 2°, că, dacă în urma rezilierii frații Chelemen au rămas încă în posesia moșiei, această posesie au exercitat-o, nu continuând contractul reziliat, ci pe baza unui alt contract nou.

Și plecând dela aceste premise, contrare aceloră dela cari pleacă majoritatea, ajungem neapărat și la o soluție contrarie.

Intrebarea este, modul nostru de a vedea e el conform cu regulile și principiile generale de drept? Noi credem că da; și motivele sunt următoarele:

În ce privește primul punct:

E constatat, și toate părțile din proces recunosc, că menționatul contract de subarendare dintre Lazăr Teodorescu și frații Chelemen conține clauza rezolutorie expresă că dacă subarendășii nu se vor conforma întocmai acestui contract, fie pentru plata arendei, fie pentru celelalte condițiuni, contractul se va rezilia de drept, fără punere în întârziere, fără judecată, fără a se face cea mai mică formalitate, ci numai în puterea contractului.

E de asemenea constatat și netăgăduit, că frații Chelemen la epoca fixată pentru plata câștiului 12 Martie a. c., nu l-a plătit; și un asemenea contract, aproape întreaga doctrină și jurisprudență, interpretând dispozițiunile art. 1020 și 1021 c. c., declară că este reziliat de drept și că judecătorul în caz de contestație nu poate face altceva decât să declare că rezilierea s'a operat în virtutea voinței părților stipulată expres în contract;

Dar, deși acestea sunt principiile generale de drept, pentru că ne găsim în materie de arendare și pentru că se susține de unii autori, că în contractele de arendare nu pot fi decât două feluri de pacte comisorii: unul care echivalează cu condiția rezolutorie tacită și care deci nu reziliază deplin drept contractul, și altul care echivalează cu condiția rezolutorie expresă, în sensul că deși con-

tractul se reziliază fără intervenția judecătorului, a justiției, trebuie să existe și voința proprietarului care și rezervă totdeauna dreptul a nu rezilia contractul atunci când menținerea o găsește în interesul său, și a uză de cel-alt drept, cerând executarea lui, înbrățișăm această teorie și admitând că condiția rezolutorie expresă fiind introdusă în favoarea proprietarului, el are facultatea de a uză sau nu de ea, ne incumbă atunci în dovedirea temeiniciei părerei ce susținem, ca pe lângă cele mai sus stabilite să mai facem dovada că proprietarul, în specie Lazăr Teodorescu, și-a manifestat voința de a rezilia contractul; — ori această dovadă e făcută în mod cert și neîndoios din însăși expunerea faptelor procesului, unde se arată că Lazăr Teodorescu prin petiția dată tribunalului Brăila la 27 August 1908, pentru neplata câștiului atunci exigibil, cere pe lângă plata aceluia câștiu, să declare contractul reziliat și să ordone evacuarea moșiei, cerere care se încuviințează prin ordonanța prezidențială No. 246 din 28 August 1908.

Prin urmare, la Martie 1909 când Lazăr Teodorescu pentru neplata câștiului de Martie 1909, cere din nou tribunalului ca conform art. 2 din legea proprietarilor, să se oblige frații Chelemen la plata lui, să se declare reziliat contractul de arendare și să se ordone evacuarea imobilului, contractul pe baza căruia făcea această cerere eră de mult reziliat prin îndeplinirea condițiunii rezolutorii exprese, unită cu voința proprietarului de a-l rezilia, așa că primul punct ce ne propusesem să-l stabilim, l-am stabilit credem cu suficiență.

In ce privește al doilea punct :

Mai pretindem noi că acest contract de subarendare odată reziliat în modul arătat mai sus, adică prin îndeplinirea condițiunii rezolutorii exprese, unită cu voința proprietarului de a-l rezilia, manifestată această voință în afară de orice dubiu, este și rămâne desființat; deci nici părțile nici judecătorul și nimeni alt nu-l mai poate reinvia, nu-i mai poate da viață; și ca consecință logică și naturală, trebuie să recunoaștem că, dacă subarendașii, frații Chelemen și în urma acestei rezilieri au rămas în posesia moșiei, ea a avut loc, după cum am arătat, în baza unui nou contract intervenit între părți, nu continuând vechiul contract, care eră desființat.

Se susține, este adevărat, și am recunoscut-o și noi, că acela care are dreptul să ceară rezilierea contractului, are dreptul să ceară și executarea lui; dar până când are un asemenea drept? Și la această întrebare doctrina răspunde, o declarăm fără teamă de a fi desmințiți, până când rezilierea nu a avut loc; de îndată însă ce condiția rezolutorie expresă s'a îndeplinit, contractul numai există fiind desființat prin voința părților, așa că nici ele, dacă ar voi să-l mențină, să-l valideze, numai pot; este un fapt îndeplinit pe care nici o putere omenească nu-l poate șterge, după cum zice Laurent.

Această concepție juridică, sprijinită pe doctrină și principii generale de drept, este confirmată și prin dispozițiile art. 1464 c. c. care spune: dacă după expirarea arendării făcută cu temen, arendașul continuă și se lasă în posesie, atunci se formează o nouă arendare; iar doctrina recunoaște că această tacită reconducție are loc nu numai când contractul se desființează prin expirarea termenului, ci și în cazuri analoge, când de exemplu se desființează prin reziliere după cum e în specie.

Am stabilit dar: 1° că contractul intervenit între Lazăr Teodorescu și frații Chelemen autentificat de tribunalul

Roman la No. 1010 din 1906, a fost reziliat încă dela August 1908; și 2° că între ei a intervenit un alt contract, în ce condițiuni, nu ne importă, nefiind acum nici locul, nici timpul a le examina, întrucât nu pot avea nici o influență asupra soluțiunii noastre; prin urmare pe baza primului contract desființat nu putea Lazăr Teodorescu acum la Martie 1909 să ceară tribunalului ca conform art. 2 din legea proprietarilor să declare și să ordone rezilierea lui, evacuarea imobilului și expulzarea subarendașilor frații Chelemen, plus obligarea subarendașilor la plata câștiului neachitat, și nici tribunalul să încuviințeze. O asemenea cerere ar fi putut-o face Lazăr Teodorescu uzând însă de drepturile ce-i conferea noul contract, pe baza altor dispozițiuni din legea proprietarilor și cu o procedură nu atât de drastică și sumară.

Deci apelul fraților Chelemen prin care se plâng contra acestei ordonanțe No. 71 din 1909, care ordonă expulzarea lor tocmai în timpul cultivei moșiei, la 16 Martie, când se făcuse arăturile și sămănăturile de toamnă, iar plata câștiului eră asigurată prin garanția ce, după cum rezultă din contract, o depusese înainte de intrarea în posesie, este întemeiat și în drept și în echitate.

Cât pentru alegațiunea ce intimatul o face în subsidiar, că frații Chelemen ar fi părăsit de bună voie moșia, ea este combătută cu însăși petiția lui Lazăr Teodorescu cu care cere evacuarea moșiei și procesul-verbal dresat de portărel în ziua de 18 Martie a. c., care constată evacuarea și expulzarea subarendașilor frați Chelemen, așa că orice dovadă contrarie este inadmisibilă, și în tot cazul inutilă.

In privința intervențiunii lui Iani Bociari, care se grăbește că ia în subarendă moșia, fără a aștepta ca ordonanța de evacuare să rămână definitivă, ordince punct de vedere am examina-o, urmează să fie respinsă ca inadmisibilă, și, în adevăr, în legea proprietarilor nu găsim nici o dispozițiune, nici un articol care să se ocupe de asemenea cerere, și rațiunea este că în acest litigiu dintre proprietar și arendaș, care reclamă o grabnică soluțiune, în care scop s'a și creat legea specială asupra drepturilor proprietarilor, nu a voit să dea drept a interveni și alte persoane, împedecând astfel repede rezolvare a procesului; 2° orcât de savante și bine documentate ar fi concluziunile susținătorului acestei cereri de intervenție, trebuie să se recunoască că ea este făcută nu pentru a apăra interesele lui Lazăr Teodorescu, ci pentru apărarea propriilor sale interese; și că Curtea de apel, sezisată a judeca hotărîrea primei instanțe dată pe cale de ordonanță prezidențială, este o a doua instanță, nu prima, după cum se susține, și așa fiind, această cerere de intervențiune, față cu dispozițiunile art. 248 pr. civilă, este inadmisibilă.

Iată dar pentru cari considerente diferim de părerea majorității și credem că trebuie să se admită în total apelul făcut de G. și P. Chelemen, a se reformă ordonanța apelată și a se respinge acțiunea făcută de Lazăr Teodorescu, cât și intervențiunea făcută de Iani M. Bociari.

Semnați: D. Bârsescu. A. Istrati,

BIBLIOGRAFIE

GRIGORE V. MANIU.— **Explicațiuni teoretice și practice asupra Codului de comerț Român**, Volumul III, coprinzând legile privitoare la persoana comerciantului și noțiuni relative la fondul comercial. — Tipogr. Gutenberg, Joseph Göbl, București, 1908. Prețul 12 lei.